

The Mitzvah Shiur #437 Parshat Re'e לֹא תַעֲשֶׂוּן כֹּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם You shall not do this to Hashem, your God Removing A Tattoo of God's Name

by Barry Gelman

דברים י"ב:א-ד'

(א) אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיךָ לְךָ לְרִשְׁתָּהּ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־אַתֶּם חַיִּים עַל־הָאָדָמָה: (ב) אַבְדוּ אֶת־כָּל־הַמִּקְדָּוֹת אֲשֶׁר עִבְדוּ־אֱשֶׁם הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אֹתָם אֶת־אֱלֹהֵיהֶם עַל־הָהָרִים הַרְמִים וְעַל־הַגְּבֻעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן: (ג) וְנִתְּצוּם אֶת־מִזְבְּחֹתָם וְשִׁבְרֹתֶם אֶת־מִצְבֹּתָם וְאֲשִׁרְיהֶם תִּשְׂרְפוּן בְּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדְּעוּן וְאַבְדֹתֶם אֶת־שְׁמֵם מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא: (ד) לֹא תַעֲשֶׂוּן כֹּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

Deuteronomy 12:1-4

(1) These are the laws and rules that you must carefully observe in the land that the LORD, God of your fathers, is giving you to possess, as long as you live on earth. (2) You must destroy all the sites at which the nations you are to dispossess worshiped their gods, whether on lofty mountains and on hills or under any luxuriant tree. (3) Tear down their altars, smash their pillars, put their sacred posts to the fire, and cut down the images of their gods, obliterating their name from that site. (4) **You shall not do this to Hashem, your God.**

משנה תורה, מצוות לא תעשה ס"ה

שלא לאבד בית המקדש, או בתי כנסיות, או בתי מדרשות; וכן אין מוחקין את השמות המוקדשין, ואין מאבדין כתבי הקודש, שנאמר "אַבְדוּ אֶת־תְּאֲבָדוֹן" (דברים יב, ב), "לֹא תַעֲשֶׂוּן כֹּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם" (שם, ד).

Mishneh Torah, Negative Mitzvot 65

Not to destroy aught of the Sanctuary, of synagogues, or of houses of study, nor erase the holy names (of God); nor may sacred scriptures be destroyed, as it is said, "Ye shall utterly

destroy (all the places wherein the nations.... served their gods) .... and burn their groves.... ye shall not do so unto the Lord your God” (Deut. 12:2-4).

ספר החינוך תל"ז:א'

שלא לאבד דברים שנקרא שמו יתברך עליהם - שלא נאבד ונמחה הדברים ששם הקדוש ברוך הוא נקרא עליהם, כגון בית המקדש וספרי הקדש ושמותיו היקרים ברוך הוא, ועל כל זה נאמר (דברים יב ד) לא תעשון כן ליי אלהיכם, אחר שקדם המצוה לאבד עבודה זרה ולמחות שמה ולהרס בתיה ומזבחותיה כלם מנע ואמר לא תעשון כן ליי אלהיכם. ובסוף מסכת מכות (כב, א) אמרו זכרונם לברכה מי ששרף עצי הקדש לוקה, ואזהרותיה מואבדתם את שמם לא תעשון כן. וגו' וכמו כן אמרו שם, שהמוחק את השם לוקה, ואזהרותיה מזה הכתוב בעצמו.

Sefer HaChinukh 437:1

Not to destroy things upon which His name, may He be blessed, are called: That we should not destroy and erase the things upon which the name of the Holy One, blessed be He, are called, such as the Temple and holy books and His precious names, blessed be He. And about all this is it stated (Deuteronomy 12:4), "Do not do this to the Lord, your God." After it was preceded by the commandment to destroy idolatry and to erase its name and to demolish all of its houses and altars, it prevented [it here] and stated, "Do not do this to the Lord, your God." And at the end of Tractate Makkot 22a, they, may their memory be blessed, said "One who burns consecrated wood is lashed, and its warning is from 'and you shall destroy their name from that place[...] Do not do this, etc.'" And so too did they say there that one who erases the name [of God] is lashed, and its warning is from the very same verse.

ספר החינוך תל"ז:ב'

שרש המצוה נגלה, כי בגשת בני ישראל אל הקדש באימה ברתת ובזיע מתוך כך, יכניסו בלבם הפחד והיראה גדולה אל השם ברוך הוא.

Sefer HaChinukh 437:2

The root of the commandment is revealed. As when people approach the holy with fear, with trembling and with perspiration - through that, they will bring into their hearts great fear and awe towards God, blessed be He.

שבועות ל"ה א:כ"ז

יש שמות שנמחקין ויש שמות שאין נמחקין אלו הן שמות שאין נמחקין כגון אל אלהיך אלהים אלהיכם אהיה אשר אהיה אלף דלת ויוד הי שדי צבאות הרי אלו אין נמחקין

Shevuot 35a:27

There are names of God that may be erased and there are names of God that may not be erased due to their inherent sanctity. **These are names that may not be erased:** For example, several variations of the name God [*Elohim*]: *El*, *Elohekha* with a second person singular suffix, *Elohim*, *Eloheikhem* with a second person plural suffix; **I Shall Be As I Shall Be**, *alef dalet, yod heb*, Almighty [*Shaddai*], Lord of Hosts [*Tzevaot*], these names **may not be erased**.

ספר החינוך תל"ז:ג'

מדיני המצוה. מה שאמרו זכרונם לברכה (שבועות לה א), ששבעה שמות הם באסור לאו זה, ואלו הם שם של

י"ד ה"א וא"ו ה"א, שיקראו אותו חכמים שם המפרש, וכן השם שנכתב אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, ואל, ואלוה, ואלהים, ושדי, וצבאות.

Sefer HaChinukh 437:3

From the laws of the commandment is that which they, may their memory be blessed, said (Shevuot 35a) that there are seven names in the prohibition of this negative commandment. And these are them: the name of *yod, hay - vav, hay* which the sages called the explicit name; and so [too] the name that is written *alef, dalet, nun, yod* and *El, Eloha, Elohim, Shaddai* and *Tzevaot*.

משנה תורה, הלכות יסודי התורה ו'ב'

וְשִׁבְעָה שְׁמוֹתָיִם. הַשֵּׁם הַנִּכְתָּב יו"ד ה"א וָא"ו ה"א וְהוּא הַשֵּׁם הַמְפָרָשׁ. או
הַנִּכְתָּב אֱלֹהֵי. וְאֵל. אֱלֹהִים. וְאֵלֹהִים. וְשַׁדַּי. וְצַבְאוֹת. כָּל הַמוֹחֵק אֶפְלוּ אוֹת
אַחַת מִשְׁבְּעָה אֱלֹהֵי לֹקָה:

Mishneh Torah, Foundations of the Torah 6:2

There are seven names [for God]:

a) The name which is written *Yud-Hey-Vav-Hey*. This is [referred to as God's] explicit name and is [also] written *Alef-Daled-Nun-Yud*.

b) [The name] *El*;

c) [The name] *Elo'ah*;

d) [The name] *Elohim*;

e) [The name] *E'heyeh*;

f) [The name] *Shaddai*;

g) [The name] *Tz'vaot*;

Whoever erases even one letter from [any of] these seven names is [liable for] lashes.

Rav Eliyahu Bakshi Daron 1941 – April 12, 2020 - **Sephardi Chief Rabbi of Israel - 1993 - 2003**

לכבוד הרה"ג אליהו בקשי-דורון שליט"א
 הראשון לציון הרב הראשי לישראל
 הנדון: בקשה לפסק הלכה בנוגע להסרה של כתובת קעקע.
 כבוד הרב שלום,

בגיל צעיר תחת השפעת אדם מבוגר עשיתי כתובת קעקע על קיבורת זרוע ימין ובה הפסוק מספר ויקרא "ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם וכתובת קעקע לא תתנו בכם אני ה'". הדבר נעשה בהשפעת אדם מכת מסוימת שקשורה לקבלה, והוא בעצם "השתמש" בי כדי לראות "אם יקרה לי משהו אם אעשה את כתובת הקעקע". מיותר לציין שמאז ועד היום עברו הרבה ימים ומים רבים זרמו, וכתובת הקעקע הולכת ומפריעה לי בכל דרכי. איני מאמינה ב"דוקא" הזה, ב"אנטי" הנוראי הזה כלפי הדת, זה מפריע לי בחיי האישיים, איני חושפת זאת לאף אדם ומתביישת מאד במעשה הנורא. אני אף חשה שהדבר עוצר וחוסם את מזלי ומרגישה רע עם כך שבני רואה את הכתובת ושואל עליה שאלות. לכן אני מעוניינת להסיר אותה. יש ניתוחי לייזר שבהם ניתן להסיר כתובת קעקע, אולם הפעם אני רוצה שהדבר יעשה נכון, ושלא אעשה חטא נוסף בהסרת הקעקוע.

לכן השאלות לכבוד הרב הן אלו:

1. האם מותר להסיר את כל הפסוק.
  2. האם מותר להסיר את שם השם.
  3. האם מותר להביא לגניזה את פיסת העור עם שם השם, או שמא לקבורה.
  4. האם מותר לרופא יהודי לעשות את הניתוח.
  5. האם ידוע לכבוד הרב על גוף, עמותה, או גמ"ח שיכולים לסייע לי מבחינה כספית בעשיית מצוה זו.
- בתודה רבה מראש

התברר לי שהשואלת פנתה אלי במכתב לאחר ששמעה פסקים שונים בדבר, ובעיקר ש"ח אחד פסק לה שאסור למחוק את השם שבכתובת קעקע, ומותר רק לקדור (לחתוך) הכתובת ע"י רופא אינו יהודי ולאחר מכן לגנוז העור. דרך זו להסיר השם בשלימות מצריכה ניתוח, אשפוז בבית חולים והוצאות רבות שקשה לה לעמוד בהם, ואילו מחיקה יכולה להעשות בנקל ע"י קרני לייזר שמאדים את הכתובת. ועל כן אמרתי להעלות הדברים על הכתב לברר טעם ההיתר והמצוה למחוק הכתובת אע"פ שכתוב בה שם שמים.

שבת ק"כ ב:ט'

דַתְנִיא: הַרִי שְׁהִיה שֵׁם פְּתוּב לּוֹ עַל בְּשָׂרוֹ — הַרִי זֶה לֹא יִרְחוּץ וְלֹא יִסּוֹף וְלֹא יַעֲמֹד בְּמָקוֹם הַטֵּינּוֹפֶת. נִזְדַּמְנָה לּוֹ טְבִילָה שֶׁל מְצוּהָ — כּוֹרֵף עָלֶיהָ גָּמִי, וְיִוָּרֵד וְטוֹבֵל. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: לְעוֹלָם יוֹרֵד וְטוֹבֵל כְּדַרְכּוֹ, וּבְלִבָּד שְׁלֹא יִשְׁפָּשֵׁף!

Shabbat 120b:9

As it was taught in a *baraita*: If one had a sacred name of God written on his skin he may neither wash it in water lest it be erased, **nor may he smear** it with oil, **nor may he stand in a place of filth** because it is disrespectful of God's name. **If an immersion of mitzva happened to present itself, he wraps a reed over** God's name **and then descends and immerses. Rabbi Yosei says: Actually, he descends and immerses in his usual manner**, even if it is not an immersion of mitzva, **provided that he does not rub** the spot and erase the name. Apparently, Rabbi Yosei's opinion is more lenient than that of the Sages with regard to indirectly causing a prohibited outcome.

משנה תורה, הלכות יסודי התורה ו'ו'

(ו) כָּלִי שֶׁהָיָה שֵׁם כְּתוּב עָלָיו קוֹצֵץ אֶת מְקוֹם הַשֵּׁם וְגוֹנְזוֹ. וְאִפְלוּ הָיָה הַשֵּׁם חָקוּק בְּכָלִי מִתְכֹּת אוֹ בְּכָלִי זְכוּכִית וְהִתִּיף הַכָּלִי הָרִי זֶה לֹקֵה אֶלָּא חוֹתֵף אֶת מְקוֹמוֹ וְגוֹנְזוֹ. וְכֵן אִם הָיָה שֵׁם כְּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ הָרִי זֶה לֹא יִרְחֵץ וְלֹא יִסוּף וְלֹא יַעֲמֵד בְּמְקוֹם הַטְּנֻפָּת. נִזְדַּמְנָה לוֹ טְבִילָה שֶׁל מִצְוָה כּוֹרֵף עָלָיו גָּמִי וְטוֹבֵל. וְאִם לֹא מָצָא גָּמִי מְסַבֵּב בְּבִגְדָיו וְלֹא יִהְיֶה כְּדִי שֶׁלֹּא יִחַץ. שֶׁלֹּא אָמְרוּ לְכַרֵּף עָלָיו אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁאֲסוּר לַעֲמֵד בְּפָנֵי הַשֵּׁם כְּשֶׁהוּא עָרֵם:

Mishneh Torah, Foundations of the Torah 6:6

(6) A vessel with a Name inscribed thereon, the part whereon the Name appears must be cut out and hidden.⁶ *Arakin, 6b*. Even when a Name be engraved on a vessel of metal or glass, if he deliberately recasts the vessel he is lashed, for the engraved part should be cut out and hidden. Likewise, if one had a Name written upon his flesh, he shall not wash, anoint himself or remain in unclean places; if he must undergo a mandatory emersion, he shall cover it with a leaf or, when no leaf is to be found, with part of his garments, yet must he not fasten it lest it be obstructive to the emersion, as it was not said to cover it save only because it is forbidden to remain nude in the Presence of the Name.⁷ *Shabbat, 120a*.

משנה תורה, הלכות יסודי התורה ו'ח'

(ח) כְּתָבִי הַקֹּדֶשׁ כֶּלֶן וּפְרוּשֵׁיהֶן וּבְאוּרֵיהֶן אֲסוּר לְשַׂרְפָּם אוֹ לְאַבְדָּם בֵּיד וְהִמְאַבְדֵן בֵּיד מִפְּנֵי אוֹתוֹ מִכַּת מְרִדוֹת. בְּמָה דְבָרִים אָמוּרִים בְּכַתְבֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁכְּתָבָם יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁה

אָבֵל אֶפִּיקוּרוֹס יִשְׂרָאֵל שְׁכָתַב סֵפֶר תּוֹרָה שׁוֹרְפִין אוֹתוֹ עִם הָאֲזָכְרוֹת שָׁבוּ. מִפְּנֵי שְׂאִינוֹ מֵאֲמִין בְּקִדְשַׁת הַשֵּׁם וְלֹא כָתְבוּ לְשֵׁמוֹ אֶלָּא שֶׁהוּא מַעֲלָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁזֶה כְּשֶׁאֵר הַדְּבָרִים וְהוֹאִיל וְדַעְתּוֹ כֵּן לֹא נִתְקַדַּשׁ הַשֵּׁם. וּמִצְוָה לְשַׂרְפוֹ כִּדִּי שְׁלֹא לְהַנִּיחַ שֵׁם לְאֶפִּיקוּרוֹסִים וְלֹא לְמַעֲשֵׂיהֶם. אָבֵל עוֹבֵד כּוֹכָבִים שְׁכָתַב אֶת הַשֵּׁם גּוֹנְזִין אוֹתוֹ. וְכֵן כְּתָבֵי הַקִּדְּשׁ שֶׁבָלוּ אוֹ שְׁכָתְבָן עוֹבֵד כּוֹכָבִים יִגְנוּזוּ:

Mishneh Torah, Foundations of the Torah 6:8

(8) All the Holy Scriptures and their exegesis and commentaries, must not be burned or otherwise willfully destroyed, and whosoever willfully destroys them is punished by being smitten as a rebel. Whereat are these words directed? Only with respect to sacred writings which were written in sacredness by an Israelite; **but if a Jewish heretic wrote a Book of the Torah, such book must be burned together with the mentioned Names therein, because he believes not in the sacredness of the Name, and surely did not write it in His name, but thought of it merely as of secular matters**, and because his mind was such, no Name therein was sanctified. Moreover, it is mandatory to burn it so that there be left no monument either to the infidels or to their works. But if an idolater wrote the Name, it shall be hidden. Likewise, volumes of the Holy Scriptures which became moth-eaten, or which were written by an idolater, shall be hidden.¹¹ *Gittin, 45b. C.*

Does The Name Have Sanctity?

גיטין כ' א:ה'

דתניא הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוין לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו דלת מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי רבי יהודה וחכמים אומרים אין השם מן המובחר

Gittin 20a:5

As it is taught in a *baraita*: If a scribe writing a Torah scroll was at a point in the text **that he needed to write the name** of God, spelled *yod, heb, vav, heb*; and he erred **and intended to write Yehuda**, spelled *yod, heb, vav, dalet, heb*, **but he made a mistake** when writing Yehuda **and did not place a dalet** in the word, thereby unintentionally writing the

name of God in the correct place, then **he should pass over it with a reed** pen. He writes over what was written **and sanctifies it** with the intention that he is writing the name of God. This is **the statement of Rabbi Yehuda. And the Rabbis say:** Even if he adds a second layer of ink, **the name** has **not** been written **in the optimal manner**. According to Rabbi Yehuda, one can supply the intention of writing the name of God for its own sake even when adding a second layer of writing over the first, while according to the Rabbis one cannot. The same dispute would presumably apply in the case of a bill of divorce.

הגהות מיימוניות הלכות יסודי התורה פרק ו

[א] כתב רא"מ ואם כתב אותיות של שם ולא נתכוין לקדש בכתבתו אין בהן קדושה כדתניא בהבונה ובמנחות הרי שהיה צריך לכתוב את השם וכו' עד וחכ"א אין השם מן המובחר אלמא דבעינן כוונה

Rav Asher Weiss:

Minchat Asher Vol. 2: 54

זכבר תמה הפרי חדש על שיטה זו מכמה
סוגיות מפורשות דאיסור מחיקה לא תלוי
כלל בקדושת כתבי הקודש, ואף שם שלא נתקדש
כלל אסור למחקו כמבואר בהני סוגיות לגבי שם
הכתוב על בשרו של אדם ולגבי שם הכתוב על
כלים וידותיהם.

אך נראה פשוט דאין כוונת הראשונים הנ"ל
לשם שלא נתקדש בקדושת ספר תורה,
אלא לשם שלא נכתב כלל לשם קדושת שם

שמים, וכראיה שהביאו הראשונים הנ"ל
 מהמבואר בגיטין (כ' ע"א) "מי שהיה צריך לכתוב
 את השם ונתכוין לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל
 בו ד' " שבפועל לא התכוין כלל לכתוב את השם
 אלא לכתוב יהודה ובטעות נכתב שם שמים, ובזה
 סברו הני ראשונים דאין בו איסור מחיקה כלל.

ובהכרח צריך לפרש כן את דברי התשב"ץ כדי
 שלא יסתור דברי עצמו, שהרי בסימן
 ב' כתב בפשיטות דאסור למחוק גם שם שנכתב
 שלא במקום הראוי כגון ע"ג כלים, ונמצא סותר
 דברי עצמו. וע"כ דלא בא אלא לאפוקי שם שלא
 נכתב לשם גבוה כלל.

ובני"ד נעשה הקעקוע ע"י גוי בברזיל שלא ידע
 ולא הכיר לא שם שמים ולא כתב עברי
 אלא עשה את הקעקוע לפי תמונה שהוצגה בפניו
 ולפי המבואר אין בכה"ג איסור מחיקה.

משנה ברורה סימן שלד

ובתשובת חות יאיר סימן ט"ז מתיר להתיר המטבעות של שם בן ד' שנעשים במדינות

שוויידן מטעם כי נטבעו להוציאם והו"ל כאלו נכתבו בפירוש לשם חול

Rav Asher Weiss:

Minchat Asher Vol. 2: 54

וע"כ נראה בכונתם דמ"מ בעינן שיהיה השם
נכתב לשם כבוד וגדולה לשם שמים, אבל
כשנכתב בענין שאין בו קדושה וגדולה אלא חולי
חולין אין איסור במחיקתו.

אך לא אחד שדברי החו"י והמשנ"ב תמוהים
לי בעניי, עפר אני תחת כפות רגליהם, אך
נראה לכאורה דיותר יש גדולה ותפארת במה
שנחקק ע"ג מטבעות המדינות ממה שנכתב ע"ג
ידות הכלים ועל בשרו של אדם, וכידוע בזמננו
שכבוד עצום הוא לאדם להיות דיוקנו חקוק ע"ג
מטבע וכנראה כך היה גם בימי קדם, וצ"ע.

Erasing God's Name To Save It From Disrespect

מנחת חינוך פרשת ראה מצוה תלז

ומסופק אני האין הדין אם כתב השם באיסור היינו במקום שאסור לכתוב השם אם

יש בהשם איסור מחיקה דבכל הנהו דמבואר כגון על ידות הכלים וכ"מ וכ"ז אין איסור עכ"פ אבל בכתב על עור בהמה וחי' טמאה דאיסור יש בדבר דכתיב למען תהיה תורת ד' בפ"ך ודרשינן מן המותר בפ"ך. ונראה דאיסור יש בדבר ולא פסול בלבד דמשמע דהתורה הקפידה דתורת ה' יהי' נכתב דוקא על המותר וכו' אם יש בזה איסור מחיקה אם נכתב על עור בהמה וחי' טמאה.

ג

מחיקת ה' כדי להצילו מבזיון

למחקו משום בזיון ה' שלא יתחלל שם שמים ברבים, גדולה עבירה לשמה, ויש למחקו ע"י גדול שהוא בר דעת וכונה ויכוין לשם שמים ולא ע"י קטן שאין בו דעת ואין כונתו כונה.

ודבריו חידוש פלאי דצריך דין כונה ולשמה כדי לעשות עבירה לשמה, ולכאורה נראה פשוט לול"ד דעדיף למחוק את ה' ע"י קטן ולא ע"י גדול (ובגוף ענין גדולה עבירה לשמה הארכתי במק"א ואכמ"ל).

ומ"מ הכריע החת"ס להתיר מחיקת ה' כדי להצילו מבזיון גדול שיהא ש"ש מתנוסס במקום הטינופת.

ומצאנו מעין בית אב לדברי החת"ס בהלכה מפורשת ביו"ד (סימן רפ"ב סעיף ג')

הנה עד כאן דנתי בקדושת קעקוע זה ותקפו, עתה נבאר דאף אם היתה בו קדושה, נראה דבני"ד יש להתיר את מחיקתו משני טעמים:

א. כתב החת"ס בשו"ת ח"ו סימן ח' בסופר אחד שכתב "זה השער לה' צדיקים יבואו בו" ע"מ לקבעו בשער ביהכ"נ ונטלו אדם אחד רשע וקבעו בבית הכסא, האם מותר למחוק שם זה, וחידוש החת"ס להלכה דיש למחוק פסוק זה ע"י גוי קטן, ואם אי אפשר ע"י קטן יעשו כן ע"י גוי גדול, ואם גם זה אי אפשר ימחקנו או יאבדנו ישראל גדול ולא ישראל קטן, ושני טעמים כתב החת"ס למה יש למחקו ע"י ישראל גדול ולא קטן.

חדא דלא לייתי הקטן למיסרך בגדלו ולעשות מה שעשה בקטנו. ועוד דכיון דבעצם יש כאן איסור מחיקת ה' אלא דכיון דמן ההכרח

אויבינו אויבי ה' לישובים אלה יחללו את בתי הכנסת שבהם, וכתבתי את הנלענ"ד דיש לפרק את בתי הכנסת לפני מסירתם ליד אויב כדי למנוע מהם בזיון וחילול ה' נורא.

ושוב ראיתי את מש"כ בזה השדי חמד (חלק כללים במערכת מחיקת ה' כלל י"א) שראה תשובה שכתב הגה"צ ר' אליהו צבי זצ"ל מגדולי ירושלים בספינה שנוכרים שודדים עלו עליה ויש חשש שיחללו ס"ת שבה, והתיר לזרקו לים כדי להצילו מבזיון גדול ועוד דאין כאן אלא גרם מחיקה ולא מחיקה גמורה, עי"ש (ובגוף ההנחה דהטלת שם ה' במים הוי גרם מחיקה ולא מעשה מחיקה בידים דנתי במנחת אשר דברים סימן י"ז דלאו מילתא דפשיטא היא עי"ש).

דהמהלך בדרך וגנבים באים עליו מותר לו להניח ס"ת תחת מושבו ולשבת עליו כדי שלא ימצאוהו, הרי שהתירו לבזות ס"ת בזיון מועט כדי להצילו מבזיון גדול, וכע"ז כתב החת"ס לגבי מחיקת ה' (אך באמת שאני ני"ד דיש בו לאו ממש דמחיקת ה' משא"כ במניח ס"ת תחת מושבו דאין בזה אלא איסור בזיון ס"ת).

וכבר דנתי כע"ז בתשובה שכתבתי (לקמן סימן נ"ה) בבית ספר אחד שמצאו בו ל"ע שם הויה כתוב על קיר בבית הכסא, וכנראה שאחד הנערים נכנס בו רוח שטות ושגעון וכתב שם את שם ה', ופסקתי שיצבעו את הקיר ע"י גוי כדי שלא יתחלל שם שמים תדיר. ועוד כתבתי בשעתו את הנלענ"ד במה שנשאלתי לפני פינוי הישובים בגוש קטיף, וברור היה כשמש שכאשר יכנסו

Indirect Removal - "Grama"

<https://www.sciencehistory.org/distillations/magazine/second-chances>

Tattoos consist of thousands of particles of tattoo pigment suspended in the skin. ^[34] While normal human growth and healing processes will remove small foreign particles from the skin, tattoo pigment particles are too big to be removed automatically. Laser treatment causes tattoo pigment particles to heat up and fragment into smaller pieces. These smaller pieces are then removed by normal body processes. Q-switched lasers produce bursts of infrared light at specific frequencies that target a particular spectrum of color in the tattoo ink. The laser passes through the upper layers of the skin to target a specific pigment in the lower layers.

הסרת קעקוע גרם מחיקה היא

בתא. בשלב זה עדיין אין הקעקוע נמחק, אלא מאחר שהצבע משתחרר מתוך התא מתחיל תהליך הקרוי "פאגו-ציטוזיס" (Phagocytosis) שבו הצבע נבלע ברקמות העור והוא עובר ובטל מן העולם כאשר הרקמה מתחלפת לאחר זמן מסוים.

ונראה לענ"ד דאין כאן מעשה מחיקה כלל אלא גרם מחיקה בלבד, שבודאי יש להתירו כדי למנוע בזיון לשם שמים ועגמת נפש עצומה לבעלת תשובה זו כל ימי חייה.

ומשום כל הנ"ל נראה פשוט דיש להתיר להסיר קעקוע זה ע"י לייזר. אם אפשר לעשות כן ע"י גוי עדיף טפי אך אם א"א יש להתיר בשופי גם ע"י ישראל.

כך נראה בהלכה זו וכך הוריתי למעשה. ויה"ר שלא ניכשל בדבר הלכה.

ונראה עוד דבאמת אין הסרת הקעקוע אלא גרמא ולא מעשה בידים, וגרם מחיקה מותר כמבואר בשבת (ק"כ ע"ב), ואף דפשוט דאין לגרום מחיקת ה' ללא צורך דהלא מצווים אנו להציל ס"ת ושם שמים מן הבזיון וק"ו שלא לגרום מחיקת ה', מ"מ בני"ד מותר לכתחילה לגרום מחיקה כדי למנוע בזיונו כמבואר.

ולבאר ד"ז צריך אני להסביר את אופן עשיית קעקוע והסרתו. כאשר עושים כתובת קעקע מחזירים צבעים שונים לשכבת העור הקרויה דרמיס (Dermis), חלקיקי הצבע נבלעים ונכלאים בתאים שבשכבה זו ולכן אין הם נמחקים לעולם. כאשר רוצים למחוק את הקעקוע מקרינים קרני לייזר לשכבת העור הזו. אנרגיית הלייזר (שהיא קרן אור) נבלעים בתאים אלה וגורמים להתפרקות התאים ושחרור הצבע שהיה כלוא

Is there a requirement to remove a Tattoo?

חשוקי חמד שבת קה:

והמקלקל על מנת לתקן

האם יוציא הוצאות למחוק כתובת קעקע

שאלה. בעל תשובה שחקק על בשרו כתובת קעקע, ובידו להוציא הוצאות למחוק

את הקעקע, האם חייב לעשות כך, או שמא העבירה שנעשתה הוא חטא לשעתו בלבד, ואין העבירה נמשכת, וע"י המחיקה בין כך לא יתקן את אשר חטא בשעתו,

ואם כן למה יוציא הוצאות ויחבול בגופו לחינם?

תשובה. המנחת חינוך (מוסך השבת לה) כתב שאין נכון לישראל שיהיה

כתובת קעקע על בשרו, ולכן מסתבר שראוי לבעל התשובה שיוציא הוצאות

למחקו. וז"ל: "ונראה לענ"ד, המוחק כתובת קעקע (בשבת) להר"מ דהוי תיקון, כי

לישראל אסור מחמת חוקות העכו"ם. אף כי רק בשעת העשייה לוקין מגזירת הכתוב,

אבל עכ"פ להיות כן על בשרו אינו נכון לישראל. אבל המוחק מגוי לא הוי תיקון וזה

פשוט", עכ"ל.

וב"יסודי ישורון", (מערכת ל"ט מלאכות) הוסיף: "ופלא שלא מצינו דעובר על איסור, כל זמן שכתובת קעקע עליו, אם כן איך שייך לומר שתיקן במחיקה? ומצאתי ב"מנחת סלת" (אות לה) שהעיר מזה, ודעתו דהתיקון בזה שמעביר הכתב ואין כאן זכרון לעבירה, דאז יוכל לשוב בתשובה שלימה על העבירה שעשה, דכל זמן שהעבירה לפניו וזכרון מעשיו, הרי זה בכלל מעוות שאינו יכול לתקן. ראה חגיגה (דף ט ע"א) 'איזהו מעוות שאינו יכול לתקן זה הבא על הערווה והוליד ממנה ממזר'. ונראה להוסיף דכשם שמילה היא מצוה נמשכת, וכך מבואר בדוד המלך כשהיה בבית המרחץ, כך כתובת קעקע, היא עבירה נמשכת, וצ"ע.

לפי המנחת חנוך הנ"ל קיים אופן שראובן מחק כתובת קעקע מקטן שגיירוהו על דעת בית דין, ויצא חייב מבית דין על פי דברי המנחת חנוך הנ"ל, ואח"כ כשגדל מחה על הגירות, והפך למפרע לגוי, נפטר ממיתה, דהרי המוחק כתובת קעקע מגוי פטור, וכנ"ל. אך יתכן גם לומר דאע"פ שמיחה בסוף, מ"מ הוי תיקון בשעת המחיקה שהרי הדבר הועיל לתקן תיקון בגופו אם לא ימחה, וצ"ע בכל זה.

כל דברינו אמורים בכתובת קעקע שכתב אדם על עצמו בחטא, משא"כ בזו שהנאצים ימ"ש כתבו על ידי היהודים שאין כל ענין להסירם, והמוחקם בשבת פטור.